

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор“ по: област на висше образование Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научната специалност Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли)

Автор на дисертационния труд: Хайк Таквор Гарабедян

редовен докторант към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: Влиянието на общата селскостопанска политика за управление и развитие на пчеларския сектор в България

Становище: доц. д-р Георги Бисеров Николов - Университет за национално и световно стопанство, гр. София, 3.0 „Социални, стопански и правни науки“, 3.7 „Администрация и управление“
определен/а за член на научното жури със заповед № РД-16-99/11.02.2022 год. от Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема.

Актуалността на дисертационният труд е обоснована с дългогодишни традиции при производството на мед и пчелни продукти в нашата страна, предпоставка за което са разнообразната и богата медоносна растителност на Балканския полуостров, създаваща отлични условия за отглеждането на пчели. Благоприятно влияние оказват и подходящите природни, климатични и екологични условия, които допринасят за постепенното увеличаване на добива на тези продукти през годините.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта на дисертационното изследване е да анализира ролята на Общата селскостопанска политика в управлението и развитие на пчеларския сектор, има представени пет изследователски задачи, като според мен може да се обединят в три. Относно оценката на влиянието на ОСП върху изследвания сектор са използвани общоприети за такъв вид изследване подходи, като:

Системен подход. В изследването стопанството от сектора се възприема като производствено-икономическа система.

Експертен подход. В анализа и оценката на процесите протичащи в сектора се прилага подхада на експертната оценка в етапите, при които не може да се добие официална информация за състоянието на обекта.

За доказване на концептуалната теза в процеса на изследването се използват следните методи: системен анализ; индексен метод; статистическите методи – дескриптивна статистика, t-критерий, еднофакторен дисперсионен анализ, хи квадрат анализ и метода на множествените сравнения. Нещо, което винаги ми прави много добро впечатление и високо ценя е, че за обработка на емпиричната информация е използван специализираният програмен продукт SPSS и статистически пакет на MS Excel.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд е структуриран в увод, три основни глави с по пет параграфа и заключение с общ обем от 131 стандартни страници, използвана литература и приложения. Изследването е визуализирано с 38 фигури и 2 таблици.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

В резултат от извършения секторен анализ от докторонта могат да се обобщят следните изводи:

- България остава един от доминиращите участници на европейският пазар на пчелни продукти. Производствената експанзия, породена от допира на отрасъла до финансовата помош предоставена в рамките на ОСП се валоризира като се постигат пазарни позиции на пазари, при които пчелният мед се търгува на по-високи пазарни цени;
- Финансовите инструменти на ОСП пазарната насоченост на пчеларството значително се преструктурира в рамките на последните 18 години като това преструктуриране води до по-висока добавена стойност на българският пчлен мед.
- Членството на България към ЕС води до увеличение на доходите на българските домакинства, което от своя страна води до увеличение на консумацията на пчлен мед, а оттам и на пазарните цени. Тези фактори благоприятстват инвестиционния процес в отрасъла като създават условия за по-голяма възвръщаемост на направените вложение в този вид бизнес дейност;
- Пчеларите изтъкват, че имат нужда от информация относно добрите производствени практики.

5. Приноси на дисертационния труд.

Според мен ясно е очертан методическият подход за анализ и оценка на влиянието на ОСП върху развитието на сектор „Пчеларство“. Анализирано е

влиянието на ОСП и са очертани проблемите на пчеларските стопанства, като е представена стратегическа рамка за преодоляване на дефицитите в сектора.

Научни приноси

Обоснована е потребността от създаването на държавна политика и стратегия за развитие на сектор „Пчеларство“. Аргументирана е и възможността за стимулиране на стопанствата в сферата на биологичното производство на пчелни продукти, чрез така наречените съвместни инвестиции на, които да се създаде функционалност в новата програма за развитие на селските райони.

Научно-приложни приноси

В дисертационния труд могат да се откроят следните приносни моменти с научен и приложен характер:

- Изяснена е същността на пчеларските стопанства в контекста на Общата селскостопанска политика (ОСП);
- Изяснена е същността на подкрепата на ОСП за развитието на пчеларския сектор;
- Разработена е обективна методика за анализ и оценка на влиянието на ОСП върху развитието на пчеларските стопанства
- Установено е влиянието на ОСП върху развитието на пчеларските стопанства както и върху сектора;
- Идентифицирани са нуждите на пчеларските стопанства в условията на ОСП.

6. Критични бележки и въпроси.

В дисертационният труд се забелязват технически грешки и неточности. В някои пасажи липсва критичното авторово мнение по отношение на част от реализираните програми в предходни програмни периоди за да се изведат препоръки за следващият програмен период до 2027 г. Тези бележки по никакъв начин не накърняват достойнствата на дисертационният труд, напротив искрено се надявам докторанта да продължи с научните си търсения за намиране на добри решения в сектор „Пчеларство“.

7. Публикувани статии и цитирания.

1. Borisov, P., H. Garabedian (2020). THE IMPACT OF THE PRODUCT STRATEGY ON THE MARKET SHARE. THE CASE OF BULGARIAN WINERIES. Journal of Bio-Based Marketing, vol.2/2020, 42-51, ISSN 2683-0825
2. Borisov, P., H. Garabedian (2020). EFFECTS OF THE APPLICATION OF THE CAP ON THE DEVELOPMENT OF BEE FARMS AND PROFILING OF THEIR NEEDS IN THE FUTURE. Journal of Bio-Based Marketing, vol. 3.2/2020, 39-51, ISSN 2683-0825
3. Garabedian, H. (2020). MARKET ANALYSIS OF HONEY PRODUCTION - BEFORE AND AFTER THE ACCESSION OF BULGARIA TO THE EU. Journal of Bio-Based Marketing, vol. 3.2/2020, 5-14, ISSN 2683-0825

4. **Garabedian, H.** (2021). IDENTIFICATION OF STRENGTHS AND WEAKNESSES, OPPORTUNITIES AND THREATS FOR THE DEVELOPMENT OF BEEKEEPING IN BULGARIA. Journal of Bio-Based Marketing, vol. 1/2021, 67-76, ISSN 2683-0825

ЦИТАТИ:

Borisov, P., **H. Garabedian** (2020). The impact of the product strategy on the market share. The case of Bulgarian wineries. Journal of Bio-Based Marketing, vol.2, 2020, 42-50
Цитира - Borisov, P. (2021). Strategic analysis for identifying the sources of competitive advantages of wine companies in Bulgaria. Journal of Bio-Based Marketing, vol.1/2021, 5-23, ISSN 2683-0825

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оцена **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително/отрицателно и да присъди/да не присъди на г-н Хайк Таквор Гарабедян образователната и научна степен **“доктор”** по научната специалност Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли).

Дата: 24.03.2022 г.
гр. София

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:

25.3.2022 г.

X Георги Николов

Георги Николов

доц д-р

Signed by: Georgi Biserov Nikolov